



**Κ**ΑΘΥΣΤΕΡΗΣΑ ΝΑ ΓΥΡΙΣΩ. Είχε έρθει και το πλοίο της Γραμμής, το *Θεμιστοκλής*, πάνω στην ώρα, καλωσορίσματα, αποχαιρετισμοί, πρόσωπα λησμονημένα και άλλα αλησμόνητα, μερικά άγνωστα, αποσκευές, ο πράκτορας και οι εφημερίδες, τα περιοδικά, τα βιβλία τσέπης, άργησα. Με την παρέα μου κάναμε χάζι κι εκείνες τις χήνες, τις αγνώστου προελεύσεως, τις ρωμαλέες και καλοθρεμμένες που βολτάρουν ανελλιπώς δίπλα στον κυματοθραύστη, σχολιάσαμε καθηγητές και σπασίικλες συμμαθητές, ή τα τελευταία φλερτάκια, κι εκείνη την ξιπασμένη τη Μαντώ, της τρίτης λυκείου, που από τότε εννοούσε να ντύνεται μόνο με «επώνυμα» ρούχα. Κυρίως γευτήκαμε το παγωτό απολαυστικά, αχόρταγα, όπως αχόρταγα, επίσης, εισπνεύσαμε εκείνη την απaráμιλλη μυρωδιά της θάλασσας σε συνδυασμό με νυχτολούλουδα, αρμυρίκια, νοτισμένη άμμο και υγρασία. Μια τρέλα ήταν! Αν ευωδίαζαν και τα αμέτρητα άστρα, που ήταν πελώρια και φωτοβολούσαν, σίγουρα θα ανυψωνόμαστε νυχτιάτικα με πολύχρωμα ατομικά αερόστατα.

«Ρε Ειρήνη, η Χαρούλα! Πού την έκρουψες απόψε τη Χαρούλα;» αγανάκτησε, κάπως αργά, εκεί που χωρίζαμε ο Πέ-

τρος. Του άρεσε η φίλη μου. Σε όλους άρεσε η Χαρούλα, αλλά εκείνη... χαμπάρι, που λένε. Αθώα. Απονήρευτη σαν νήπιο, σαν βρέφος, τι να πω. Ή να πω ότι η αγωνία για την οικογένειά της την κατέτρωγε και δεν την άφηνε να αλεγράρει λιγάκι.

Με το παγωτό που είχα αγοράσει για τη Χαρούλα τοποθετημένο σε πλαστικό κυπελλάκι, ήδη μισολιωμένο στα χέρια μου, ανέβηκα βιαστικά τα σκαλοπάτια. Δυστυχώς η σιροπιαστή βανίλια παρέμεινε ανεπίδοτη. Η πόρτα της Χαρούλας ήταν κλειστή και δεν επρόκειτο ν' ανοίξει μακάρι και να τη βροντούσα.

Ήταν η ώρα της. Η ώρα η καταδικιά της. Της Χαρούλας η ώρα. Όχι, όχι ώρα μοναξιάς, αντίθετα, στο δωματιάκι της συνωστίζονταν πλήθη προσώπων και πραγμάτων. Πολύτιμων και αγαπημένων παρ' ότι μακρινών και, όπως φοβόμουν καμιά φορά τότε, χαμένων. Αχ, πώς γέμιζε εκείνη η κάμαρη που βλέπει και τώρα στον κήπο με τις ντάλιες, τα κολοκυθάκια, τις συνκιές και τις μουριές και τη στέρνα που πάντα κλέβει λίγο απ' το φεγγάρι...

Πόση γη, άραγε, να απαιτείται για να φιλοξενηθούν σπίτια και δρόμοι, γονείς και συγγενείς, φίλοι και γείτονες, ένας μικρός αδελφός, δέντρα και πουλιά, ακρογιάλια και καμινάδες, βαρκούλες και μελισσόπουλα; Πού να χωρέσουν άλογα και κατσικάκια, εκκλησιές και εξοχές, χάδια και φιλιά, αγάπες και παράπονα, αποχαιρετισμοί και ταξίδια; Βιβλία και παιχνίδια; Μεγάλη έκταση νομίζετε; Λάθος. Ένα δωμάτιο τρεισήμισι επί τέσσερα είναι αρκετό για να μετακομίσουν και να εγκατασταθούν όλα όσα αγαπάς και λαχταράς. Εδώ μέχρι και ολόκληρες ηπείρους με τα ψηλά, δασωμένα βουνά τους μπορείς να μετακινήσεις, νοερά βέβαια, χρησιμοποιώντας τη θέλησή σου και μόνο. Ή τη διψασμένη και πεινασμένη φαντασία.

Γι' αυτό, λοιπόν, τα βράδια εκείνα που είχαμε κοντά μας τη Χαρούλα, τα αλησμόνητα σε όλους μας βράδια, που αποφεύγω να τα επαναφέρω συχνά γιατί με τυραννά η νοσταλγία, όλοι στο σπίτι υποθέταμε ότι υπήρχε συνωστισμός στην κάμαρά της. Ήταν κατανοητό. Η Χαρούλα είχε στερηθεί έναν κόσμο ολόκληρο. Και τον κόσμο αυτόν, μονάχη της, τις ήσυχες νύχτες, ανοίγοντας την καρδιά της, οξύνοντας τις αισθήσεις της, τον καλούσε για να τον κλείσει με αγαλλίαση και ευλαβική προσοχή μέσα της. Και για ν' αλλάξει, ίσως, μαζί του μυστικά λόγια. Και βλέμματα. Μπορεί και γελάκια. Λίγα και ακριβά.

«Μη!» συμβούλευε η γιαγιά. «Μην το ενοχλείτε το κορίτσι. Αφήστε το ήσυχο, το δόλιο, να κοιμηθεί. Να παρηγορηθεί. Να ονειρευτεί ότι είναι δίπλα της και μάνα και πατέρας κι αδελφός. Κι εξάλλου, κουράζεται. Τη θέλει, την έχει ανάγκη την ξεκούραση. Για τις αντοχές της. Πρέπει να την αντέξει αυτή την κακοτυχιά...»

«Αλλά, γιαγιά, δεν την κουράζουμε εμείς, μόνη της θέλει κι ασχολείται με το νοικοκυριό. Εμείς, θυμήσου, δεν είχαμε τέτοια απαίτηση. Από την αρχή είχαμε συμφωνήσει όλοι πως το κορίτσι θα έχει τη θέση του στο σπίτι μας και θα προχωρεί με το σχολείο, όπως κι εγώ. Τώρα, αν της αρέσουν οι δουλειές του σπιτιού, η κουζίνα ιδιαίτερα, είναι απόφασή της. Σεβαστή, γιαγιάκα».

«Α, ναι. Και με τις δουλειές ξεχνιέται. Σωστά. Αλλά μπορεί και να θέλει να μας ευχαριστήσει έτσι, να δείξει την ευγνωμοσύνη της, οπού την αγκαλιάσαμε με την καρδιά μας και της σταθήκαμε στην πόρτα της».

«Ναι, δε λέω, μπορεί να θέλει να ανταποδώσει κάπως, αλλά η Χαρούλα, γιαγιά, αγαπά ό,τι κάνει. Της αρέσει το σπίτι. Δεν τη βλέπεις; Μια κοπελίτσα είναι και τριγυρνά σαν γνοιασμένη μανούλα παντού. Και όλα τα καταφέρει».

Και σ' όλους γελά με την καρδιά της. Μέχρι και στα κοκόρια. Και στις μελιτζάνες και στους κατιφέδες και στις ζίνιες. Καλά τα πουλιά... Ας μην πω, βέβαια, για τη Βιβή. Αυτή η κατσίκα έχει ένστικτο. Από την πρώτη μέρα την πλησίασε τη Χαρούλα. Ξέρεις, η καλοσύνη βγαίνει με την ανάσα, έχω διαβάσει. Και διακρίνεται απ' όλους. Προπαντός από τα ζώα».

«Δεν ξαφνιάζομαι. Ναι. Έτσι θα 'ναι. Μα με το σχολειό, ε, δεν τρελαίνεται κιόλας...» παρατήρησε η γιαγιά. Καλόκαρδα, όμως.

«Καλά, ξέρεις κανέναν σ' αυτό το σπίτι που να τρελαίνονται;» της γέλασα κεφάλτα κάνοντας, βέβαια, αναφορά στον εαυτό μου.

«Μμμ... γελάς κι από πάνω. Ήθελα να 'ξερα πού βλέπεις το αστείο. Εδώ, βρε, ο Γιωργούλης έρχεται με τα πόδια, βρέξει χιονίσει, απ' την Αγια-Μαρίνα, πηγαινέλα δυο ώρες δρόμος κι εσύ “περί άλλα μερμινάς και τυρβάξεις”, όπως λέει το Ευαγγέλιο, που πά' να πει, κυρία μου, “πέρα βρέχει” για σένα. Αμ' πώς!» είπε η γιαγιά ξεφυσώντας, τάχα μου, κι έκανε να χωθεί στην αποθηκούλα όπου φυλάμε γεννήματα, μέλι, κρασί, τυριά και άλλα αναγκαία για το σπίτι, μα όπως άνοιγε το πορτάκι, έκανε μεταβολή.

«Και, που 'σαι, Ειρήνη κυρά μου, μια και πιάσαμε τη βροχή στο στόμα μας, εσύ, που “ούτε βρέχεσαι ούτε λιάζεσαι”, όπως έλεγαν οι παππούδες μας για κάποιον που νομίζει ότι είναι εξασφαλισμένος, μάθε πως στον κόσμο αυτό τίποτα δεν είναι εξασφαλισμένο και πως, ξύλο να χτυπήσω, βέβαια, “πλούσιοι επώχευσαν και επείνασαν”, ιερός λόγος κι αυτός, κυρά μου. Πάντως φταίξαμε. Κι η μάνα σου κι εγώ. Που δε χρησιμοποιήσαμε τη βρεγμένη σανίδα τον καιρό που 'πρεπε... Άντε τώρα. Βάλτε τα δυνατά σας κι εσύ κι η Χαρούλα για το απολυτήριο. Έπειτα

κάντε καλά. Ένας Θεός, βέβαια, ξέρει με τι εφόδια θα διεκδικήσετε μια θέση. Αν και, εδώ που τα λέμε, τη Χαρούλα δεν τη φοβάμαι, η περισσότερα μου έχει αντοχές. Κι έχει και χαρίσματα, ταλέντα, όπως τα λέτε. Και με τέτοια ομορφιά...»

«Αλλά, γιαγιά, ομορφιά σπάνια έχει και η Ερασμία. Και δες τη, μες στη φτώχεια και την εξαθλίωση...»

«Αυτή ατύχησε, αυτή και μόνη της,<sup>4</sup> Θεέ μου, ατύχησε στην επιλογή συζύγου. Κι ήρθαν και τα παιδιά, τόσα στόματα κι άντρας ακαμάτης. Γι' αυτό σου λέω. Το χαρτί. Είναι εφόδιο, ό,τι και να πεις!» επέμεινε και ευθύς μ' άφησε σέρνοντας κάπως βαριά τα βήματά της.

Με τη Χαρούλα είμαστε συνομήλικες. Εκείνη τη χρονιά, κάτι μήνες αφότου μας ήρθε, πηγαίναμε στη δευτέρα λυκείου. Με μέτριες, βέβαια, επιδόσεις. Πάντως «το χαρτί», όπως το έλεγε η γιαγιά, τελικά το πήραμε. Ακοπίαστα μάλιστα. Παραπάνω σπουδές δεν επιθυμήσαμε. Και όμως, σήμερα η Χαρούλα έχει ένα από τα καλύτερα εστιατόρια της Σαμοθράκης, και από το μαγαζάκι το δικό μου με τα κομποτεχνήματα από γυαλί ποτέ δεν έλειψαν οι πελάτες. Αν και οι γνώσεις μου γύρω από την πανάρχαια αυτή τέχνη ήταν στην αρχή πρακτικές και μάλλον εμπειρικές, και ας μην αναφερθώ στην oligόμηνη θητεία μου σε εργαστήριο της Πάτρας, εντούτοις τώρα, εν μέρει το μεράκι, εν μέρει μια ανυποχώρητη και ολοφάνερη κλίση, αισθάνομαι τα χέρια μου να δουλεύουν μόνα τους. Και τα χρώματα να μου έρχονται σταλμένα, τις οίδε από πού, και να με πλημμυρούν λάμψεις. Οι ίδιες λάμ-

---

4. «Αυτή και μόνη της» Δηλαδή να μη βρει άλλον κανένα τέτοιο κακό. Η φράση ακούγεται όλο και αραιότερα στα χωριά μας.

ψεις που κάνουν τα δικά μου έργα τόσο ξεχωριστά – ναι, το καυχιέμαι– ώστε να δέχομαι παραγγελίες και από το εξωτερικό. Άλλο που δε θέλω.

Μπαίνω στο εργαστήριό μου που βρίσκεται στο Γεράκι,<sup>5</sup> τόπος για μένα σεπτός και σχεδόν ανείπωτης ομορφιάς και γαλήνης, και φτιάχνω τους κόσμους μου. Χρωματιστούς. Γυαλιστερούς. Αστέρια που λαμποκοπούν και γελαστούς ήλιους. Παιδιά που σε κοιτούν σαν τους αγγέλους κι αγγέλους που σε κοιτούν σαν τα παιδιά. Γοργόνες ξανθομάλλες και τη θεά Άρτεμη μ' ένα μοναχό, εξαιτίας κάποιου πολέμου, παιδάκι στο χέρι αντί για το γνωστό, αγαπημένο της ελάφι. Ένα παιδάκι λιγνό και λυπημένο. Αετούς με βλέμμα ακατάδεκτο θα δεις στους πάγκους μου, και λύκους μοναχικούς. Και την κατσικούλα μας τη Βιβή, με πολλά, λόγω της ζήτησης, αδέρφια. Τελευταία φτιάχνω και αλεπούδες. Φτιάχνω. Φτιάχνω. Ονειρεύομαι. Ονειρεύομαι.

Σε πολλά από τα όνειρά μου με επισκέπτεται και η Χαρούλα. Καλή και όμορφη, με το πρόσωπό της του φεγγαριού να φέγγει καθώς με κοιτά. Και τα λόγια της, τα διαλεγμένα κι εύστοχα, να με ξεσηκώνουν καθώς μου μιλά. Όπως και τα γραμμата που μου ταχυδρομούσε παλιότερα. Τώρα πια

---

5. Γεράκι: Κωμόπολη της Λακωνίας στον Πάρωνα (υψομ. 400μ). Κατέχει χώρο των αρχαίων Γερονθρών. Κατά τη Μυκηναϊκή εποχή η πόλη γνώρισε μεγάλη ακμή, οχυρώθηκε δε με κυκλώπειο τείχος και έτσι μπόρεσαν αργότερα οι Αχαιοί κάτοικοί της να αντισταθούν (επί 300 χρόνια) στις επιθέσεις των Δωριέων. Κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας διατήρησε ένα είδος αυτονομίας, χάρη στην οποία οι κάτοικοί της δεν έπαψαν να ευημερούν. Δείγμα αυτής της οικονομικής ακμής είναι το πλήθος των ωραίων βυζαντινών ναών στο φρούριο και στην κωμόπολη. Με την εισβολή, όμως, του Ιμπραήμ Πασά στην Πελοπόννησο, το Γεράκι πυρπολήθηκε. Ο πληθυσμός του κατόρθωσε να σωθεί χάρη σε σχέδιο του Κολοκοτρώνη. Στους νεότερους χρόνους αναπτύχθηκε μια εξαιρετη οικοτεχνία, και έτσι είναι φημισμένα τα περίφημα «γερακίτικα κιλίμια» με τα λαμπρά και αναλλοίωτα χρώματα και σχέδια (Βραβείο Έκθεσης Βιέννης, 1873, και Βραβείο Ζαπτείου, 1890).

δε μου γράφει. «Σε περιμένω. Διαρκώς σε περιμένω. Καμιά φορά κοιτώ την πόρτα του μαγαζιού μήπως σε δω να μπαίνεις ξαφνικά, απροειδοποίητα, έτσι, για να μου δώσεις μεγαλύτερη χαρά. Αν έρθεις, και πού δε θα πάμε. Και τι δε θα σου δείξω. Ω, Ειρήνη, τι μαγικός τόπος είναι αυτός! Το ξέρεις, φαντάζομαι, ότι στην αρχαιότητα η Σαμοθράκη λεγόταν και Ιερά Νήσος και πως θεωρούνταν τιμή για κάθε Έλληνα να την επισκεφτεί. Έλα, λοιπόν, τι καθυστερείς;»

Καθυστερούσα για απροσδιόριστους λόγους. Είχα αφήσει να κυλήσουν ανάμεσά μας χρόνια, έτσι, χωρίς να το καταλάβω, χωρίς λόγο κι αιτία. Τα γράμματά της θερμά, πρόσχαρα, καλοσυνάτα, με καλούσαν. Μα δείλιαζα όσο σκεφτόμουν την ώρα της συνάντησης. Θα είναι η Χαρούλα που γνώρισα κι αγάπησα, σκεφτόμουν, το κορίτσι που τάζε τα ξεπαγιασμένα πουλιά, που ακουμπούσε σε εμφανή σημεία μπολάκια με νερό για τα διψασμένα πετούμενα του καλοκαιριού και που συντρόφευε μοναχικές και κατάκοιτες υπάρξεις; Θα είναι η Χαρά που πηγαινοερχόταν στο σπίτι μας ανάλαφρη σαν πεταλούδα ή σαν το πνεύμα το αγαθό; Που, ελαφρώς συνεσταλμένη, μας κοιτούσε στα μάτια για να διαπιστώσει αν το φαγητό ή το γλύκισμα, που με ιδιαίτερη φροντίδα ετοίμασε, μας άρεσε; Θα είναι η Χαρούλα που αρνιόταν να κόψει λουλούδια, κι αυτό ακόμη το ταπεινό χαμομήλι δεν άγγιξε, μόνο την ευωδιά τους απολάμβανε, λυπόταν να τα αποσπάσει από εκεί που ζουν και ανήκουν, έλεγε, άσε που «αισθάνονται και πονούν, και μάθε και ότι γλυκαίνονται με τα χάδια» εξηγούσε. Θα είναι η Χαρούλα η ίδια που χάιδευε φύλλα και κορμούς, ανθούς και χορταράκια και που αργά τ' απογεύματα, ώρα που τα πουλιά καληνυχτίζουν κεληδώντας, αυτή στυλωνόταν δίπλα στο ραδιόφωνο, σπανιότερα στην τηλεόραση, ρουφώντας τις ειδήσεις, λαχταρώντας ν' ακούσει νέα από τις μακρινές θάλασσες;

Χριστέ μου, από εκείνες τις στοιχειωμένες θάλασσες του Ομάν ή του Ινδικού Ωκεανού, της νότιας Κίνας. Αλλά και της Ερυθράς Θάλασσας, του Κόλπου του Άντεν και άλλων, απόμακρων και απόμερων, δυσπρόσιτων σημείων, όπου λημεριάζουν κι έχουν τα κρησφύγετά τους οι σύγχρονοι πειρατές. Αδιάφοροι, φαινομενικά, στην αγωνία και άκαμπτοι εμπρός σε κάθε αντίσταση, κυνηγοί από νήπια και της πιο ελάχιστης ποσότητας τροφής, σκλάβοι μιας άδικης, αφύσικα στερημένης ζωής. Θύματα και οι ίδιοι της αμείλικτης και αμαρτωλής εξουσίας η οποία τους εξωθεί, συχνότερα τους κατευθύνει, στην κατάληψη των διερχόμενων πλοίων, δεξαμενόπλοιων κυρίως, με απώτερο σκοπό να τους καταβάλουν λύτρα οι πλοιοκτήτες ή οι ασφαλιστικές εταιρείες, ώστε να επιτρέψουν τον επαναπατρισμό των αιχμάλωτων ναυτικών, και να γίνει η παράδοση του πλοίου στους εφοπλιστές. Φυσικά προηγείται ένα εξουθενωτικό παζάρι και απαιτούνται συνεννοήσεις μηνών που έχουν αντίκτυπο στην αντοχή και στον ψυχισμό των κρατούμενων. Και στην υγεία τους, βέβαια. Η ομηρία είναι πάντα οδυνηρή. Έτσι έχουν τα πράγματα, δυστυχώς. Και, δυστυχώς, ολοένα χειροτερεύουν.

Αλλά ας επανέλθω στη Χαρούλα και ας προσθέσω ότι, όσο με καλούσε, τόσο και αναρωτιόμουν αν θα είναι σήμερα η ίδια η φίλη μου που το πρωί στον δρόμο για το σχολείο, ή στα μονοπάτια για τα χωράφια και τη θάλασσα, άλλο δεν έκανε παρά να γελάει σ' εμένα, στην κατσικούλα τη Βιβή, στους περαστικούς, στο πουθενά, ενώ εγώ διέκρινα, και σώπαινα, αμέτρητες φορές στο πρόσωπό της ίχνη από αυγινά δάκρυα. Πώς όχι, άλλωστε. Μάνα, πατέρας και μικρός αδελφός ήταν χαμένοι, πέρα εκεί στον πολυσύχναστο Ινδικό Ωκεανό, ενώ η ευχή όλων μας ήταν να βρισκονται ακόμη στη ζωή, έστω και αιχμάλωτοι των Σομαλών απαγωγέων,



των εξαθλιωμένων από τον λιμό και τις τοπικές ταραχές. Και από τις ανεξέλεγκτες εξεγέρσεις κατά της Αιθιοπίας, επίσης, οι οποίες έχουν μετατρέψει την πρωτεύουσα της χώρας, το Μογκαντίσου, σε μια από τις πιο επικίνδυνες και άνομες πόλεις του κόσμου.

Εάν όλες οι προσευχές εισακούονταν, εάν οι ικεσίες και η αγάπη ταξίδευαν ανεμπόδιστα μέχρι την άκρη του κόσμου, θα παράστεκαν άγρυπνα και στοργικά τους κακόθυμους ναυτικούς, εκεί στα σκοτεινά, υγρά κρατητήριά τους, έως ότου με λύτρα ή με πειθαναγκασμό από κάποιο γειτονικό, ισχυρότερο κράτος, ή με επίθεση, ανοίξει η οδός της επιστροφής.

Πολύ αργότερα διάβασα σε ένα άρθρο ότι αρκετοί από τους Σομαλούς πειρατές άρχισαν να αιχμαλωτίζουν διερχόμενα πλοία ξεσηκωμένοι από την απελπισία τους, καθώς ολόκληροι στόλοι αλιευτικών από ξένες χώρες επιδίδονταν στη λαθραλιεία σε περιοχές σομαλικές, οδηγώντας τους Σομαλούς ψαράδες στην ένδεια. Το άρθρο υποστήριζε ακόμη ότι οι οικονομικές δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι Σομαλοί, λόγω της παράνομης αυτής αλιείας και της απουσίας ομαλότητας στο εσωτερικό της χώρας τους, οι αρρώστιες και η ασιτία, τους οδήγησαν σε πράξεις απελπισίας, όπως αυτή της πειρατείας. Αλλά στην παράνομη και ριψοκίνδυνη δραστηριότητά τους δεν έμειναν μόνοι για πολύ διάστημα. Εμφανίστηκαν οι επιτήδαιοι. Και πλέον οι Σομαλοί ψαράδες, τώρα πειρατές, δεν κάνουν εφόδους στα αλιευτικά, στόχος τους είναι τα δεξαμενόπλοια, τα οποία αποφέρουν μεγάλα ποσά από λύτρα.

Και είναι βέβαια γνωστό σε όλους ότι τα χρήματα, τα περισσότερα τουλάχιστον, δε μένουν στα χέρια των φτωχών πειρατών παρά φουσκώνουν τους λογαριασμούς κυβερνητικών, υψηλόβαθμων του δημοσίου, ή τα γλεντούν αρχηγοί

συμμοριών. Αυτοί όλοι, όπως γίνεται παντού, όπως γινόταν πάντα, απαιτούν και παίρνουν τη μερίδα του λέοντος.

Όταν έγινε η επίθεση στο τάνκερ όπου βρίσκονταν οι γονείς και ο αδελφός της Χαρούλας, το υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας ενημέρωσε αμέσως ότι στο πλοίο, *Seabird* το όνομά του, επέβαινε εικοσιπενταμελές πλήρωμα. Το *Seabird*, πετρελαιοφόρο υπό ελληνική σημαία, φορτωμένο με αργό πετρέλαιο, καταλήφθηκε σε απόσταση τετρακοσίων, περίπου, μιλίων ανοιχτά των ακτών της Σομαλίας και «εσύρθη», σύμφωνα με την ανακοίνωση, σε άγνωστη ακτή, πάντως στα σομαλικά παράλια. Είχε υποστεί ελαφριές ζημιές από τη σύγκρουση με τους ένοπλους πειρατές αλλά, όπως αναφέρθηκε, κανείς από τους επιβαίνοντες δεν υπέστη βία ή κακομεταχείριση.

Αρχικά ο πλοίαρχος προσπάθησε να κάνει μανούβρες για να αποφύγει τους πειρατές και να αποτρέψει την επιβίβασή τους, μάταια όμως. Δεν υπήρξαν πυροβολισμοί. Διερχόμενη φρεγάτα του Νορβηγικού Πολεμικού Ναυτικού παρακολούθησε το γεγονός ανάικη να προσφέρει οποιαδήποτε βοήθεια, ωστόσο ανέφερε στο υπουργείο την πειρατεία, οπότε και η είδηση γνωστοποιήθηκε στην πλοιοκτήτρια εταιρεία η οποία, με τη σειρά της, ενημέρωσε τις οικογένειες των θυμάτων. Στο *Seabird* ο καπετάνιος, ο υποπλοίαρχος, ο πρώτος και ο δεύτερος μηχανικός, ο μάγειρας και το καμαροτάκι ήταν Έλληνες. Έλληνας και ο ναύκληρος και δυο ναύτες. Και ο δόκιμος. Από τα μέρη μας αυτός. Εικοσιπεντάχρονος. Οι άλλοι προέρχονταν από τη Ρωσία, την Ουκρανία και τις Φιλιππίνες. Α, ναι, και δυο από το Μαυροβούνιο.

Ο πρώτος μηχανικός ήταν πατέρας της Χαρούλας. Όπως συνηθίζεται, είχε κάνει αίτηση στην εταιρεία να πάρει στο *Seabird* μαζί του, για ένα διάστημα τριών μηνών, τη γυναίκα του και τον γιο του. Τους είχε αναζητήσει η ψυχή του. Τους

λαχταρούσε. Στις ατέλειωτες ώρες της μοναξιάς του, στην απέραντη ησυχία και μονοτονία της άσωστης θάλασσας, τα πρόσωπά τους κυριεύαν τον ύπνο και τον ξύπνιο του. Οι φωνές τους τον είχαν κατακτημένο. Στη γέφυρα δάκρυξε. Έβλεπε τα θαλασσοπούλια συντροφευμένα, τα κήτη ζευγαρωμένα, ακόμη και τα σύννεφα του φαίνονταν πως κυνηγιόντουσαν παίζοντας για να σμίξουν στο τέλος· άκουγε ασταμάτητα τραγούδια του καημού και του χωρισμού και, «Αχ, και να τους είχα και τους τρεις κοντά μου!» σκεφτόταν και αισθανόταν στο στήθος δαγκωματιές.

«Σας περιμένω» τους τηλεφώνησε. «Εσένα, Σπυριδούλα, και τον Διονυσάκη μας. Είναι όλα τακτοποιημένα. Για τη Χαρούλα, ούτε λόγος. Δεν κάνει για εδώ η κόρη μας. Συνεννοήθηκα με την ξαδέλφη μου τη Βούλα. Θα μεταφερθεί σπίτι μας για όσο χρειαστεί. Άλλωστε είναι και το σχολείο. Και ζυγώνουν τα δύσκολα. Θα 'ναι ζόρικη η χρονιά...»

Πού να 'ξερε ο άνθρωπος πόσο κοντά ήταν τα δύσκολα και πού βρίσκονταν τα ζόρικα...



**Η** ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΟΥΛΑΣ ζούσε ανέκαθεν στη Θεσσαλονίκη. Πάππου προς πάππου, που λέμε. Οι άντρες του σογιού είχαν όλοι τους ροπή στο εμπόριο. Την εξαίρεση την έκανε ο πατέρας της Χαρούλας και του Διονυσάκη. Στράφηκε στη θάλασσα. Μηχανικός. Ανάργυρος τ' όνομά του, «μαστρο-Αργύρη» τον φώναζαν στο καράβι αλλά κι έξω, στα γραφεία, ή απλώς «μάστορα». Εμείς, τις σπάνιες φορές που βλέπομαστε, τον φωνάζαμε «θείο». Και ας μην ήταν. Άνθρωπος θετικός και πράος. Ποτέ φωνή, ποτέ τιμωρία στα παιδιά, ποτέ φοβέρες. Εξάλλου, λόγω επαγγέλματος, τα χαιρόταν τόσο λίγο που δεν του πήγαινε ούτε να τα αγριοκοιτάξει, παρόλο που ως παιδιά θα είχαν και τις δυσκολίες, και τις ζαβολιές και τις αναποδιές τους. Όσο για τη συμπεριφορά του προς τη γυναίκα του, τη «θεία» Σπυριδούλα, α, υπόδειγμα συζύγου. Όχι, όχι τυπικότητες και υποχρεώσεις, αγάπη μόνο. Πηγαία. Ζωντανή. Φλύαρη και ευεργετική. Και από τις δυο πλευρές. Ε, καλά, η θεία Σπυριδούλα ήταν πιο συνεσταλμένη. Γενικά. Τη σύνεση και την ταπεινότητα της μητέρας της είχε κληρονομήσει η Χαρούλα. Την ομορφιά τη χρωστούσε στη γιαγιά της, απ' την πλευρά του πατέρα της, την καλλονή, όπως έλεγαν, κυρία Βικτωρία.

Ο πατέρας μου και ο θεϊός Ανάργυρος υπηρέτησαν μαζί στον στρατό. Στο Πολεμικό Ναυτικό. Μα ενώ οι περισσότερες φιλίες που ανθούν στον στρατό με τη βιοπάλη και την απόσταση αργότερα ξεχνιούνται ή αφήνουν μια ξεθωριασμένη, γλυκιά εικόνα, η φιλία ανάμεσα στον πατέρα μου, τον καπετάν-Γιάννη με τ' όνομα, και στον θείο Ανάργυρο όχι μόνο δεν ατόνησε, δεν έγινε ανάμνηση, έστω και ευχάριστη, αλλά αντίθετα δυνάμωσε και εξελίχτηκε σε δεσμό αγάπης και αμοιβαιότητας που σε τίποτα δε διαφέρει από συγγένεια, και μάλιστα στενή.

Συνέβη βέβαια, όχι πάντα από σύμπτωση, να μπαρκάρουν με την ίδια εταιρεία, στο ίδιο καράβι, να ζήσουν μήνες μαζί, και να δεθούν κι άλλο ακόμη. Στη θάλασσα οι ευθύνες θέλουν τους επικεφαλής να στέκονται κοντά, να σκέφτονται συνετά και ώριμα. Οι δυσκολίες, οι ανησυχίες, τα προβλήματα του καιρού, της σίτισης τόσων αντρών, που είχαν πια διαφορετική εθνικότητα, ξένη νοοτροπία, άγνωστη θρησκεία, δύσκολη γλώσσα, με ήθη από χρόνους ξεχασμένους και επιλογές παράξενες, όλα αυτά, απαιτούν διαρκή εγρήγορση. Αλλά και άλλα καθημερινά μα όχι τετριμμένα και αδιάφορα· όπως οι ξαφνικές ασθένειες, οι διενέξεις ανάμεσα στους άντρες του πληρώματος που φτάνουν σε εχθρότητα, πολύ συχνά και σε χειροδικία, οι ομαδοποιήσεις, οι προσπάθειες για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης όλων των ναυτών· ή οι απρόσμενες ζημιές και οι καθυστερήσεις, οι απαιτήσεις και παρατηρήσεις των πρακτόρων· αυτά όλα επιβάλλουν ψύχραιμες αποφάσεις μα και έγκαιρες. Οπωσδήποτε υπάρχουν και οι καλές στιγμές, τα ευχάριστα νέα, η επικοινωνία με πρόσωπα αγαπημένα, η πρόοδος των παιδιών, οι ονομαστικές γιορτές, ένα δέμα από τους οικείους, ένα καινούριο CD. Ή η άφιξη σε λιμάνι, οι έξοδοι, τα πουλιά που ξεθαρρεύουν και ακινητούν στους κάβους, τα

καλά και αμοιβαία αισθήματα, η μαγεία του έναστρου ουρανού στην απεραντοσύνη, τα χρώματα της αυγής, το χάδι και τα μάτια μιας γάτας με συμπεριφορά ναντόπουλου· και αναμνήσεις, ανέκδοτα, οι ικανοποιητικές απολαβές, η σιγουριά της φιλίας.

Εδώ στην πατρίδα μας θα είχε νυχτώσει προ πολλού. Εκεί επάνω όμως, ανοιχτά της Σουηδίας, το φως δεν έλεγε να υποχωρήσει. Ούτε και θα υποχωρούσε. Καλοκαίρι καιρός και το φεγγοβόλημα από το Βόρειο Σέλας τούς κρατούσε τα μάτια ορθάνοιχτα και τον νου ξυπνητό. Και όρθιες τις καρδιές. Ο καπετάνιος και πατέρας μου, καθισμένος στο μπαρ του πλοίου, *Norwegian Legends*, «Νορβηγικοί Μύθοι» θάρρῶ λεγόταν, είχε απέναντί του τον θείο Ανάργυρο. Δεν μιλούσαν. Σκέφτονταν. Και κάπου κάπου κοιτούσαν έξω. Ένα φως χρωματιστό, ιλαρό, όχι, όχι δυνατό παρά ευγενικό και απαλότατο. Έδειχνε υποχωρητικό αλλά δεν υποχωρούσε. Κι ένας ουρανός με ολόλευκα σύννεφα, ακίνητα στις θέσεις τους επί ώρες. Από το μεγάφωνο ακουγόταν η Μοσχολιού στους «Μετανάστες» του Μαρκόπουλου. «Μιλώ για τα παιδιά μου και ιδρώνω / έχω έναν χρόνο να τα δω και λιώνω / μου γράφει η γιαγιά τους πως ρωτάνε / τα τρένα που 'ναι στο σταθμό που πάνε...» τραγουδούσε με τη βαθιά, ανατριχιαστική, σ' ετούτο το τραγούδι, φωνή της.

Όταν η Μοσχολιού τελείωσε και η ακοή τους γέμισε από τη λιπή, κρυφά παραπονεμένη φωνή του Λάκη Χαλκιά που τραγουδούσε το κάποτε πασίγνωστο και δημοφιλές «Εδώ στην ξένη χώρα», τα μάτια και των δύο αντρών είχαν χάσει τη λάμψη τους. Ήταν θολά. Τώρα χάζευαν έξω για να μην κοιταχτούν και ντραπούν με τη συγκίνηση που τους είχε πλημμυρίσει. Το φεγγάρι σελάγιζε μακριά, σαν αντανάκλα-

ση, κι ο ήλιος παρέμενε αμετάπειστος στο πόστο του. Τρία πουλιά, κουκουκία τα λένε εκεί, μου είπαν ότι μοιάζουν με τον γνωστό, δικό μας κούκο, χτυπούσαν επίμονα με τα ράμφη τους το διπλανό τζάμι. Παρέα ήθελαν; Τροφή; Μπορεί και τα δυο. Τα βουνά, καταπράσινα λόγω εποχής, ταξίδευαν μαζί τους. Τα τύλιγε διστακτικό το σχεδόν ψιθυριστό φως κι εκείνα πήγαιναν ειρηνικά, σαν πανέμορφα, προϊστορικά κήτη. Το *Norwegian Legends* ταξίδευε με τόσους συντρόφους ταξιδευτές. Σύννεφα και πουλιά. Το αεράκι. Ηλιαχτίδες. Μέχρι και νησιά έδειχναν να το ακολουθούν. Ίσως το φως, ίσως και η ώρα που 'μοιάζε μαγεμένη. Τόση η κάλμα.

Έπλεαν βόρεια της Βαλτικής θάλασσας, κατευθυνόμενοι προς το λιμάνι Νικολάιστατ του Βοθνικού κόλπου. Ωραία, πράγματι, ώρα. Μονάχα φορτισμένη. Α, πολύ. Θαρρείς και δυο από τα νησιά εκείνα είχαν μετακινηθεί και είχαν εγκατασταθεί στις καρδιές των αντρών. Που κάποτε κοιτάχτηκαν.

«Οχ!» αναστέναξε βαριά ο θείος Ανάργυρος και κοίταξε το άδειο σχεδόν ποτήρι του.

«Α, ρε...» ακούστηκε σαν στεναγμός και η φωνή του πατέρα μου, ο οποίος έσυρε ξανά το βλέμμα του στη θάλασσα. Του φάνηκε αδιάφορη. Ξένη.

«Οχ, μάνα...» ακούστηκε πάλι. Κι έπειτα στράφηκε στον φίλο του. Το βλέμμα του ήταν γεμάτο εμπιστοσύνη και αναμονή. Και του μηχανικού το ίδιο. Τα καλά αισθήματα σαν φωτιά που θάλπει και φωτίζει αλλά δεν καίει πλημμύριζαν την αίθουσα αναψυχής.

«Άκου, καπετάν-Γιάννη. Αν Εκείνος ορίσει...» μίλησε ο θείος Ανάργυρος κι έδειξε με το βλέμμα προς τα πάνω, προς τον άγνωστο και όμως παρηγορητικό τόπο. «...Καπετάνιε! Τα παιδιά! Δεν έχω κοντινότερο από σένα».

«Έγινε, μάστορα!...» απάντησε ο πατέρας μου και άπλω-

σε μπροστά το χέρι, σε μια κίνηση υπόσχεσης. «Μείνε ήσυχος. Κι εσύ το ίδιο, Ανάργυρε, τα παιδιά μου και τα μάτια σου!»

Ένα πουλί πολύχρωμο και σωματώδες, εντελώς άγνωστο, έφτασε ορμητικό και χτύπησε πάνω στο τζάμι, τυφλωμένο από τα χρώματα που είχαν συγκεντρωθεί επάνω του εκείνη την ώρα, που δε θύμιζε ώρα απομεσήμερου, ούτε όμως και δειλινού. Ήταν απλώς μια νύχτα καλοκαιρινή στον βορρά, όπου το ολόλευκο πλοίο, αμέριμνο για τους καημούς και τις σκοτούρες που κουβαλούσε, έπλεε με αταραξία καλοαναθρεμμένου νεαρού Σκανδιναβού πρίγκιπα, στα νερά της Σουηδίας.